

Underlag till förskolerapport 2023 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2023.....	3
Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling.....	3
Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet.....	3
Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet.....	4
Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter	5
Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget	5
Följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska.....	5
Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärlärd i samtliga barngrupper.....	6
Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget	6
Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads förskolerapport 2023

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling

Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet

”Fler barn i förskolan- ändringen av skollagen innebär att förvaltningen kontaktar de vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskolan. Syftet är att informera om förskolans betydelse för framtida skolresultat. Detta ska göras varje höst och vår det år barnet fyller 3 år som är folkbokförda i Hässelby Vällingby enligt § 12 i Skollagen. Det finns också en skyldighet i lagen att reservera plats för de barn som är födda utomlands eller har vårdnadshavare som vistas i Sverige sedan fem år tillbaka enligt §14 i Skollagen. Både erbjudandet om plats samt informationen avser allmän förskola, tre timmar/dag som är kostnadsfri.

Förvaltningen har via Skatteverket/BER identifierat 85 barn i åldern 3-5 år vilka omfattas av ändringen i Skollagen, §12, samt 31 barn som omfattas av §14. Av dessa 31 barn har sju tackat ja till sin reserverade plats i allmän förskola. Alla sju barnen har efter en kort tid skrivits in i ordinarie verksamhet då vårdnadshavarna uppfattat förskolan som gynnsam för sitt barn. 10 av de 31 barnen har flyttat från stadsdelen, tre är inskrivna i pedagogisk omsorg och övriga har tackat nej till erbjudandet.

Kontakten med vårdnadshavarna enligt § 12 har skett via ett utskick med information om stadsdelsnämndens förskolor. Via QR-koder finns hänvisning till start.stockholm.se samt information på flera språk. Av de 85 utskicken som gjordes har två kommit i retur. För de barn som omfattas av § 12 har förvaltningen ännu inte följt upp huruvida något barn ställt sig i kö till förskola. Varför barn som har rätt till förskola inte är inskrivna är svårt att svara på men tänkbara orsaker kan vara av ekonomiska, kulturella eller religiösa skäl. Det kan också vara så att barnet är folkbokförd i stadsdelen men inte bor där eller befinner sig utomlands.

En rutin för tidig inskrivning i förskola har upprättats mellan Intro- Stockholm och stadsdelsförvaltningen i syfte att nyanlända barn (kvotflyktingar) direkt vid ankomst till stadsdelsområdet ska erbjudas plats i förskola. Under året har tre barn skrivits in i förskola.

På förvaltningsnivå finns ingen samlad kunskap om barn som är inskrivna i förskola men inte deltar regelbundet i verksamheten. Rektorererna har den kännedomen via förskolans personal och rutiner finns för hur detta ska hanteras. Vid oro konsulteras socialtjänsten vilket kan leda till att en orosanmälan görs. Förvaltningen ser ett stort värde i att det nu upphandlats ett digitalt verktyg för uppföljning och aggregerad statistik kring närvaro och frånvaro på stadens förskolor. Dels för att tidigt kunna upptäcka att närvaron är begränsad samt att snabbare kunna sätta in åtgärder.

Introduktionsförskolan är integrerad i den öppna förskolan och finns på två platser i stadsdelsområdet. Information och kunskap om vikten av att delta i förskolans verksamhet förmedlas till de besökande familjerna i syfte att barnen skrivs in i ordinarie verksamhet.

Integrationsförskolan samverkar bland annat med stadsdelsmammor, föräldrarådgivare, barnvårdscentral och förvaltningens integrationssamordnare. Rektor för introduktionsförskolan uppger att de föräldrar som besöker verksamheten också ställer sina barn i kö till förskola men att det inte går att följa upp då inga personuppgifter registreras på introduktionsförskolan.

Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet

I Hässelby Vällingby stadsdelområde har 47,4 procent av barnen 1-5 år utländsk bakgrund (enligt statistik från SWECO, december 2022) och detta synliggörs i förskolorna där många olika modersmål är representerade. Kunskaperna i det svenska språket och modersmålet varierar stort och behöver stärkas. Det språkutvecklande arbetet är ett prioriterat mål och avser barnens språkutveckling med riktade aktiviteter. Förvaltningens samtliga förskolor har i verksamhetsplanen formulerat ett enhetsmål och förväntade resultat kring språk som följs upp på stadsdelsförvaltningsnivå i T1, T2, verksamhetsberättelse och kvalitets/resultatdialoger.

Måluppfyllelsen och analyserna visar på en välplanerad undervisning och framgångsrika arbetsätt framförallt på gruppnivå. Förskolornas fleråriga riktade insatser visar nu att fler föräldrar är nöjda med hur barnens språk utvecklas. I Stockholms stads förskoleundersökning svarar 85 procent av vårdnadshavarna positivt på frågan: *"Jag upplever att mitt barn uppmuntras att utveckla sitt språk"* vilket är en ökning med två procentenheter från 2022.

Systematiken för den individuell dokumentation av varje barns språkutveckling behöver utvecklas och under året har förvaltningen tagit fram en handlingsplan för språkutvecklande arbetsätt tagits fram och implementering är påbörjad. Som stöd i det språkutvecklande arbetet har förvaltningens logoped i samarbete med enheternas specialpedagoger arbetat fram en språkmatrix för att tidigt upptäcka och sätta in åtgärder för barn med språklig sårbarhet. Förskolorna har tillgång till handledning av logoped som ingår i förskoleavdelningens stöd och stab. Logopeden erbjuder kontinuerligt även fortbildning kring barns typiska tal- och språkutveckling.

Under höstens samverkansmöte mellan skolans och förskolans rektorer informerades skolan om sitt arbete med Hitta språket. Dock uttryckte flera av förskolans rektorer önskemål om en tydligare återkoppling från skolan utifrån kartläggningen i syfte att vidareutveckla undervisningen och säkerställa kvaliteten i förskolornas språkutvecklande arbete. I mötets gruppdiskussioner framkom i några grupper att det är stor andel av eleverna som har ett svagt språk. Förskolans rektorer delar den bilden och ser ofta att det finns ett samband med hur lång tid barn har varit inskrivna i förskolan eller om barn haft hög frånvaro.

Utöver informationen som återfinns på Stockholms stads webb-sida har inte förvaltningen ytterligare informerat vårdnadshavare om rätten till förstärkt språkstöd eller förskola helt eller delvis på de tre förvaltningsområdesspråken. Under introduktionen på förskolan genomförs språksamtal med vårdnadshavarna och information om minoritetsspråken ges. Genom den årliga språkinventeringen i barngrupperna bevakas också rättigheterna för de nationella minoriteterna.

En finsk förskola med 16 platser finns i förvaltningens regi där övervägande delen av utbildningen sker på finska, vilket skapar förutsättning för barnen att stödjas i språkutvecklingen i sitt nationella minoritetsspråk och främjas i sin utveckling av sin kulturella identitet, vid sidan av den svenska.

Utöver finska har inte samiska och meänkieli efterfrågats av någon vårdnadshavare.

Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Förvaltningens främsta samverkansformer är genom STIS (Stärkt Tidigt Stöd i Samverkan) och BUS (Barn och unga i behov av särskilt stöd) men kontakt tas också vid behov. Möjligheter till ett gott samarbete sker vid samling för en SIP (Samordnad Individuell Plan) och vid anmälningsmöten efter en orosanmälan. Hinder för samverkan är den strikta sekretessen och att det inte går att prata öppet mellan socialtjänst, BVC och förskola om inte vårdnadshavarna givit sitt tillstånd. Det blir på så vis ett hinder i det förebyggande arbetet och försvårar att sätta in adekvata och tidiga gemensamma insatser. Förskolan får sällan återkoppling om orosanmälan har lett till att utredning påbörjats.

Vid misstanke om oro för ett barn har ansvarig pedagog, ibland också specialpedagog eller rektor, samtal med vårdnadshavarna och berättar om orsaken som överlämnas till socialtjänsten. Skulle oron handla om våld i familjen eller direkt mot barnet görs en akut anmälan utan att informera vårdnadshavarna. Förvaltningen arbetar förebyggande genom att erbjuda vårdnadshavare rådgivning via föräldrarådgivare samt olika föräldrakurser.

Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget

Följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska

Sedan 2022 finansierar Skolverket en språk- och kompetenshöjande insats för anställda i förskolan och förvaltningen erbjuder denna utbildning för medarbetare som behöver stärka sina kunskaper i det svenska språket. Insatsen *Praktisk språk- och kommunikationsträning för förskolepersonal* genomförs av Hermods på uppdrag av Skolverket. Genom insatsen utbildas personal, handledare och rektorer i tre parallella utbildningsspår på olika nivåer. Syftet är att insatsen ska ge effekt för all personal och i förlängningen på barns språkutveckling. Utbildningen utgår från personalens, handledarnas och rektorernas förkunskaper och ett språktest genomförs vid inledning och avslut. Utbildningen pågår i 17 veckor, 4 timmar/kurstillfälle. Urvalet av deltagare sker i samråd med rektorer. Sedan starten har 45 medarbetare deltagit i utbildningen och förvaltningen planerar en fortsättning under 2024.

Satsningen på Hermods språkutveckling har haft positiva effekter. På individuell nivå har satsningen ökat deltagarnas ordförråd, ordförståelse och självsäkerhet vilket märks i sättet att uttrycka sig i kontakten med barn, vårdnadshavare och kollegor samt i deltagandet på möten. Enligt flera rektorer ger även det språkutvecklande arbetet som avser barnens språkutveckling, exempelvis språksamlingar, högläsning, rim, ramsor och sånger positiva effekter även på medarbetarnas språkkunskaper.

Förvaltningen ser att det behövs ytterligare behov av insatser i yrkessvenska för att utveckla det språk som behövs för att nå läroplanens intentioner.

Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärladd i samtliga barngrupper

Vid senaste tertiärrapportering saknade två grupper legitimerade förskollärare av totalt 167 grupper. Antal legitimerade förskollärare kan variera över tid och mellan enheter. Orsaken beskrivs som en tillfällig brist, föräldraledighet, studier, längre sjukskrivning eller pågående rekrytering. Flertalet strategier finns för att säkerställa att varje barn kontinuerligt erbjuds undervisning som både planeras och följs upp av legitimerade förskollärare. Det mest förekommande är att en grannavdelnings legitimerade förskollärare tillfälligt går in i planering och uppföljning av undervisningen för den avdelning som saknar förskollärare. Även tidsbegränsade lösningar enligt Skollagen 2§18 förekommer. Det har också visat sig att det finns många legitimerade förskollärare som söker de tidsbegränsade vikariat som annonseras ut.

Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget

Utifrån resultatet av medarbetarenkäten samt en låg personalomsättning är den övergripande analysen att personalen generellt uppfattar sin arbetssituation som positiv.

Medarbetarenkätens resultat visar på ett högt AMI (Aktivt Medskapande Index) på 84. Delindex avseende motivation 84, ledarskap 81 samt styrning 86.

De stödstrukturer som finns på förvaltnings- och enhetsnivå, som exempelvis administratörer och specialpedagoger på enheterna och förskoleavdelningens stöd-team med logoped och psykolog, avlastar personalen och bidrar till goda förutsättningar att kunna utföra arbetet med barnen. I syfte att skapa ett stärkt och sammanhållet ledningsteam/avdelningsledning har ett ledningsgruppsprogram för avdelningschef, rektorer, verksamhets controller och verksamhetsutvecklare genomförts under året.

Enligt rektorerna upplevs dock frånvaro bland medarbetarna som en källa till stress och hög arbetsbörda för förskolornas arbetslag. Ledning och medarbetare samarbetar aktivt för att hitta hållbara lösningar med fokus på att upprätthålla grundstabilitet. Personalfrånvaro hanteras vanligtvis genom att se över antalet barn i varje grupp och förflytta personal vid behov. Grundorganisationen är etablerad där arbetslagen stödjer varandra för att säkerställa att uppgifterna utförs på ett likvärdigt sätt. Vid behov anlitas vikarier, främst av enheten kända vikarier, därefter anlitas bemanningsföretag. Effekterna av frånvaro sträcker sig även till att förskollärare periodvis har svårighet att få ut sin planeringstid. Ökningen av barn med särskilda behov skapar känsla av otillräcklighet bland pedagogerna och det finns ett behov av mer utbildning i specialpedagogiskt arbete.

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete

- I syfte att stärka utbildningen i förskolan och lägga grunden för ett växande intresse och ansvar för en hållbar utveckling- såväl ekologisk som ekonomisk och sociokulturell medverkar fyra av tio förskolenheter i forsknings och utvecklingsprogrammet "Hållbar utveckling i förskolan". Programmet genomförs under 3,5 år och avslutas i november 2024.
- I syfte att stärka det systematiska kvalitetsarbetet med ett specialpedagogiskt perspektiv arbetar förvaltningens förskolor med "Bredda basen- tillgänglig lärmiljö" i samverkan med SPSM- Specialpedagogiska skolmyndigheten. Arbetsättet ger barnen större möjligheter till utveckling och lärande utifrån var och ens förutsättningar samt erbjuder kompetensutveckling för förskollärare och barnskötare.
- Arbetet med digitala lärloggar som visar på barngruppen och det individuella barnets förändrade kunnande behöver utvecklas så likvärdigheten för alla barn ökar.
- Förvaltningen stödjer förskolornas systematiska kvalitetsarbete genom att 2024 införa gemensamma enhetsmål med fokus på läroplansområden. Dialoger kring enheternas verksamhetsplaner samt återkoppling på uppföljningen i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse förbättrar systematiken i kvalitetsarbetet men analyserna kan utvecklas. Kvalitets- resultatdialoger genomförs i grupp och individuellt med rektor för varje enhet. Även olika nyckeltal följs upp regelbundet. Avdelningschef, verksamhetscontroller och resurssamordnare genomför verksamhetsbesök med fokus på prioriterade områden.
- Förvaltningens förskolor har under 2023 genomfört OMEP- skalan för självvärdering av verksamheten. Ett gemensamt uppföljningsdokument där förskolans ledning sammanfattar styrkor och utvecklingsbehov och planerar för insatser i relation till utbildning för hållbarhet ska tas fram under 2024.